

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานด้านสินเชื่อโครงการธนาคารประชาชนของธนาคารของรัฐแห่งหนึ่ง ในจังหวัดเชียงใหม่ อาศัยแนวความคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สำหรับเป็นแนวทางสำหรับการวิจัย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 แนวความคิดเกี่ยวกับคุณภาพของสินเชื่อของธนาคาร

การให้สินเชื่อของธนาคารจึงมีความจำเป็นที่ต้องคำนึงถึงคุณภาพซึ่งสามารถจำแนกออกเป็น 3 ประการคือ

- 1) คุณภาพอันแสดงถึงลักษณะเด่นที่ประจักษ์ของการพึ่งพาตนเองภายในของธุรกรรม จากทัศนะของผู้ให้กู้ หมายถึงผู้ให้กู้จะได้รับทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยคืนตรงตามเวลาที่สัญญาไว้ในทัศนะของผู้ขอกู้ หมายถึงเงินที่ขอกู้มานั้นได้ถูกนำไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถชำระหนี้โดยปราศจากผลกระทบต่อการเจริญเติบโตของธุรกิจ
- 2) คุณภาพอันเนื่องจากผลสะท้อนของการให้สินเชื่อต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ กระแสการหมุนเวียนของสินค้าและบริการและรายได้ การใช้ประโยชน์ของทรัพยากรและการยกระดับมาตรฐานการครองชีพให้สูงขึ้น แนวความคิดนี้คำนึงถึงทั้งความดีหรือความชั่วร้ายที่มีต่อสังคม
- 3) คุณภาพอันเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการให้สินเชื่อต่อการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ

นอกจากคำนึงถึงด้านคุณภาพแล้วธนาคารจะต้องคำนึงถึงความเสี่ยงและหนี้สูญโดยกำหนดนโยบายความเสี่ยงไว้หลายทาง ประการแรกคือ การลดความเสี่ยงให้ต่ำที่สุด โดยแยกลูกค้าออกเป็นสองกลุ่ม กลุ่มแรกคือกลุ่มที่มีฐานะดี ถ้าให้สินเชื่อก็จะไม่มีปัญหาสำหรับการชำระหนี้คืน ถ้านำเงินไปลงทุนก็จะได้ผลตอบแทนพอสมควร กลุ่มที่สองได้แก่ธุรกิจและกิจการที่คาดว่าจะเกิดปัญหาการชำระหนี้คืนและอัตราผลตอบแทนจะไม่น่าพอใจ กิจการในกลุ่มที่สองธนาคารจะไม่เข้าไปเกี่ยวข้องด้วยในการพิจารณาของธนาคารประกอบด้วยหลักการทำงาน คือ อุปนิสัย โดยพิจารณาลักษณะของบุคคลว่ามีความสามารถในการบริหารเพียงใดและมีความตั้งใจชำระหนี้เพียงใด โครงการ คือ ความสามารถของกิจการลูกค้าที่จะดำเนินงานหรือโครงการให้สำเร็จ และชำระหนี้ได้ หลักประกัน ที่ผูกพันตามกฎหมายให้ลูกค้าต้องชำระหนี้และผูกพันใจมิให้ลูกค้าละทิ้ง กิจการ

2.2 แนวความคิดหลักการให้เครดิต (Basis of Credit)

วรศ อุปาทิก (2537 : 50 – 56) กล่าวถึงหลักการให้ กู้เงินหรือการให้เครดิตนั้นเป็นกิจกรรมที่มีความเสี่ยงอยู่ในตัวเองทั้งนี้เนื่องจากลูกหนี้อาจจะไม่สามารถปฏิบัติตามพันธะผูกพันที่จะชำระหนี้ตามที่กำหนดอาจจะต้องสูญเสียเงิน ทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยจะต้องมีการใช้นโยบายลดความเสี่ยงให้ต่ำที่สุด การพิจารณาให้เครดิตจึงต้องมีความเชื่อมั่นในตัวลูกหนี้ว่าจะสามารถชำระหนี้ตามที่สัญญาในอนาคตได้ การพิจารณาลูกหนี้จะขึ้นอยู่กับปัจจัยพื้นฐานที่ใช้ตัดสินใจในการให้เครดิตแก่ลูกหนี้ดังต่อไปนี้

อุปนิสัย (Character) คุณลักษณะส่วนตัว รูปแบบของการดำรงชีพ สังคมและธุรกิจที่เข้าไปเกี่ยวข้อง สำหรับระดับประเทศศึกษาถึงระดับการพัฒนาการทางเศรษฐกิจ เสถียรภาพของรัฐบาล ความประหยัดทั้งในภาครัฐบาลและภาคเอกชน

ความสามารถ (Capacity) ย่อมขึ้นอยู่กับระดับการศึกษา ประสบการณ์ในชีวิตการทำงาน ความสามารถในการบริหารและมีการตัดสินใจที่ดี ส่วนธุรกิจก็ขึ้นอยู่กับความสามารถทำกำไรในอดีต สำหรับภาครัฐบาลนั้นจะต้องมีแหล่งรายได้ที่สม่ำเสมอ

เงินทุน (Capital) วิเคราะห์รายงานทางการเงิน เพื่อดูว่าทรัพย์สินทั้งหมดมีอยู่เท่าใดและหลังจากหักหนี้สินออกแล้วจะเหลือเงินทุนสุทธิเป็นจำนวนเท่าใด สินทรัพย์ที่อยู่ในครอบครองมีความเสี่ยงและสภาพคดง่อนน้อยเพียงใด

หลักประกัน (Collateral) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้เครดิตซึ่งเป็นเงินจำนวนมาก ทรัพย์สินที่นำมาเป็นหลักประกันนี้นั้นต้องเป็นทรัพย์สินชนิดที่เปลี่ยนเป็นเงินสดได้ง่ายและไม่ขาดทุนเจ้าหน้าที่อาจจะตราค่าหลักทรัพย์ให้ต่ำกว่าราคาในตลาดเพื่อป้องกันการขาดทุนเมื่อมีเหตุจำเป็นจะต้องขายหลักทรัพย์เพื่อชำระหนี้หรือถ้าเป็นบุคคลหรือนิติบุคคลจะค้ำประกันหนี้จะต้องมีฐานะทางการเงินดีเป็นที่ยอมรับของสังคมและต้องเป็นที่ยอมรับของเจ้าหน้าที่เพราะถ้าลูกหนี้ไม่อยู่ในฐานะที่จะชำระหนี้ได้ตามกำหนด ผู้ค้ำประกันจะต้องชำระหนี้แทนลูกหนี้ตามกฎหมาย

เงื่อนไข (Conditions) ในกรณีที่เศรษฐกิจซบเซาการให้สินเชื่ออาจจะมีความเสี่ยงสูง เพราะธุรกิจอาจจะเลิกกิจการไปหรือประเทศที่ไม่มีเสถียรภาพทางการเมืองก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การให้เครดิตมีความเสี่ยงสูง

2.3 แนวความคิดอุปสงค์ของเครดิตใหม่ (Demand for New Credit)

อุปสงค์ของเครดิตใหม่ของหน่วยเศรษฐกิจที่มีรายได้ในปัจจุบันน้อยกว่ารายจ่ายจำเป็น ต้องหาเงินทุนจากภายนอกซึ่งอาจจะเป็นครัวเรือนหรือธุรกิจ ตลอดจนรัฐบาล ตัวแปรทางเศรษฐกิจที่สำคัญที่มีต่ออุปสงค์รวมของเครดิตนั้น ได้แก่ ระดับราคาสินค้า รายได้ที่แท้จริง อัตราดอกเบี้ย ต้นทุนของการออกหุ้นทุน อัตราเงินเฟ้อที่คาดคะเนและนโยบายการคลัง

ระดับราคาสินค้า (Price Level - P) ถ้าระดับราคาสินค้าสูงขึ้นย่อมมีผลทำให้อุปสงค์ของเครดิตเพิ่มขึ้นด้วย ดังนั้นอุปสงค์ของเครดิตจึงมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับระดับราคาสินค้าในกรณีตัวแปรอื่นๆ คงที่ความสัมพันธ์นี้จะมีลักษณะใกล้เคียงกับความเป็นสัดส่วนกัน กล่าวคือ ถ้าระดับราคาสินค้าและบริการเพิ่มสูงขึ้นร้อยละ 10 จะทำให้อุปสงค์ของเครดิตใหม่เพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 10 เช่นเดียวกัน

รายได้ที่แท้จริง (Real Income - Y) กรณีที่ประชาชนมีรายได้ที่แท้จริงเพิ่มขึ้นทำให้เขามั่นใจว่าความสามารถในการชำระหนี้ในอนาคตจะดีขึ้น ในทำนองเดียวกันถ้าสินค้าขายดีขึ้น หน่วยผลิตจะขยายการผลิตด้วยการขยายโรงงานอันมีผลทำให้มีความต้องการเครดิตใหม่เพิ่มขึ้น

อัตราดอกเบี้ย (The Interest Rate - i) มีความสัมพันธ์กับอุปสงค์ของเครดิตในเชิงลบ ยิ่งอัตราดอกเบี้ยยิ่งสูงขึ้นเท่าใด อุปสงค์ของเครดิตยิ่งลดลงเท่านั้น

ต้นทุนแห่งการออกหุ้นทุน (Cost of Equity Finance - e) ย่อมหมายถึงผู้ซื้อหุ้นทุนที่ออกใหม่นี้ย่อมมีสิทธิเรียกร้องต่อผลกำไรที่จะเกิดขึ้น ในอนาคตของหน่วยผลิต อัตราผลกำไรที่คาดว่าจะได้รับต่อหุ้นหารด้วยราคาของหุ้นทุนในปัจจุบันต่อหุ้น ดังนั้นยิ่งต้นทุนของการออกหุ้นทุนยิ่งสูงขึ้นเพียงใดอุปสงค์ของเครดิตในลักษณะเงินขอกู้จากภายนอกแทนการออกหุ้นทุนยิ่งสูงขึ้น เพราะการแสวงหาเงินทุนทั้งสองกรณีมีลักษณะทดแทนกันได้ค่อนข้างสมบูรณ์ ภายใต้ข้อสมมุติว่าสิ่งอื่นๆ คงที่

ภาวะเงินเฟ้อที่คาดคะเนว่าจะเกิดขึ้น (Expected Inflation - Z) ในกรณีที่คาดว่าอัตราภาวะเงินเฟ้อจะสูงขึ้นในอนาคตย่อมหมายความว่าระดับราคาสินค้าและบริการโดยทั่วไปจะสูงขึ้น ภายใต้สภาวะเช่นนี้จะทำให้อุปสงค์ของเครดิตใหม่จะเพิ่มขึ้นเพราะภาวะเงินเฟ้อหมายถึงค่าของเงินจะลดลง ทำให้ลูกหนี้ได้เปรียบ

นโยบายการคลัง (Fiscal Policy - D) นับว่ามีผลกระทบต่ออุปสงค์ของเครดิตใหม่อยู่ไม่น้อยดังเช่นในกรณีรัฐบาลใช้นโยบายการคลังแบบขาดดุล รัฐบาลย่อมจะต้องพึ่งพาเงินกู้จากแหล่งต่างๆ ย่อมมีผลทำให้อุปสงค์ของเครดิตเพิ่มขึ้น

2.4 แนวความคิดอุปทานของเครดิตใหม่ (Supply of New Credit)

แนวความคิดนี้ใช้สำหรับการอธิบายว่า ตัวแปรที่มีผลกระทบต่ออุปสงค์ของเครดิตใหม่นั้นก็มีผลกระทบต่อทางด้านอุปทานเช่นเดียวกัน ผิดกันแต่เพียงว่าขนาดของการกระทบและทิศทางของการกระทบเท่านั้นที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งเป็นในลักษณะดังนี้

ระดับราคาสินค้า เป็นตัวแปรที่มีผลกระทบต่ออุปทานของเครดิตใหม่มีความสัมพันธ์ลักษณะในเชิงบวก กล่าวคือในกรณีราคาสินค้าโดยทั่วไปสูงขึ้น ค่าจ้างตลอดจนรายได้ในลักษณะอื่นของครัวเรือนในรูปตัวเงินจะสูงขึ้นด้วย เป็นสิ่งจูงใจทำให้ทั้งครัวเรือนและหน่วยธุรกิจถือสินทรัพย์ที่มีรายได้เพิ่มขึ้นด้วย

รายได้ที่แท้จริง เป็นตัวแปรที่มีผลกระทบต่ออุปทานของเครดิตเช่นเดียวกัน และมีความสัมพันธ์ในเชิงบวก กล่าวคือรายได้ที่แท้จริงเพิ่มขึ้นย่อมมีผลทำให้อุปทานของเครดิตเพิ่มขึ้นด้วย

อัตราดอกเบี้ย เป็นตัวแปรที่สำคัญต่ออุปทานของเครดิตใหม่ แต่มีลักษณะความสัมพันธ์ในเชิงบวก กล่าวคืออัตราดอกเบี้ยที่สูงขึ้นจะทำให้การออมของครัวเรือนและธุรกิจมีสูงขึ้น และมีผลทำให้อุปทานของเครดิตใหม่เพิ่มขึ้น

ต้นทุนแห่งการออกหุ้นทุน มีความสัมพันธ์อย่างผกผันกับอุปทานของเครดิตใหม่ทั้งนี้ เพราะอัตราส่วนระหว่างกำไรต่อหุ้นต่อราคาของหุ้นสูง ผู้ลงทุนทางการเงินย่อมยินดีที่จะลงทุนซื้อหุ้นทุนมากกว่าที่จะให้กู้ในตลาดเครดิต ดังนั้นจึงทำให้อุปทานของเครดิตใหม่ในตลาดก็ย่อมลดลง

อัตราภาวะเงินเฟ้อที่คาดคะเน มีความสัมพันธ์กับอุปทานของเครดิตใหม่ในเชิงลบ กล่าวคือ ยิ่งคาดคะเนว่าอัตราภาวะเงินเฟ้อยิ่งสูงอุปทานของเครดิตใหม่ยิ่งจะลดลง ทั้งนี้เพราะค่าของเงินจะลดลงและผู้เป็นเจ้าของหนี้จะเสียเปรียบ

นโยบายการเงิน ของธนาคารกลางนับว่าเป็นตัวแปรที่สำคัญในด้านอุปทานของเครดิตใหม่และมีความสัมพันธ์ในเชิงบวก กล่าวคือ ถ้าธนาคารกลางใช้นโยบายการเงินแบบผ่อนคลายเป็นการลดอัตราเงินสำรองตามกฎหมายของระบบธนาคารหรือการซื้อหลักทรัพย์ ในตลาดย่อมมีผลทำให้อุปทานของเครดิตใหม่เพิ่มขึ้น

2.5 แนวความคิดทฤษฎีวิวัฏจักรเศรษฐกิจ (Economic Cycle Theory)

วิวัฏจักรเศรษฐกิจหรือวิวัฏจักรธุรกิจ หมายถึงการเปลี่ยนแปลงของสถานะเศรษฐกิจในระบบเศรษฐกิจในรอบระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง ซึ่งประกอบด้วยภาวะเศรษฐกิจที่มีการขยายตัวอย่างรวดเร็วจนเกิดความเจริญรุ่งเรืองสูงสุด แล้วก็เกิดการหดตัวและตกต่ำลง จนในที่สุดมีการฟื้นตัวหรือมีการขยายตัวขึ้นมาจนถึงจุดรุ่งเรืองสูงสุดอีกครั้งหนึ่งและจะเกิดขึ้นในลักษณะเป็นวัฏจักรวนเวียนกันอยู่เช่นนี้เรื่อยไป

สภาวะรุ่งเรือง (Prosperity) ลักษณะโดยทั่วไปของสภาวะเศรษฐกิจรุ่งเรืองนี้จะเป็นสภาวะที่ระบบเศรษฐกิจมีการขยายตัวอย่างรวดเร็วจนมีความเจริญรุ่งเรืองถึงขีดสูงสุด กล่าวคือ ประชาชนจะมีระดับรายได้สูง ปัญหาการว่างงานจะมีน้อย เพราะมีการจ้างงานอย่างเต็มที่ จนเกิดปรากฏการณ์ของการขาดแคลนปัจจัยการผลิต จึงทำให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้นและระดับราคาสินค้าและบริการโดยทั่วไปจะมีระดับสูงขึ้น แต่การสูงขึ้นของต้นทุนการผลิตยังคงน้อยกว่าการสูงขึ้นของระดับราคาสินค้าและบริการ ดังนั้นผู้ผลิตจึงยังคงมีการเพิ่มการลงทุนและขยายการผลิตเพราะมีกำไรเพิ่มขึ้น จึงทำให้มีการจ้างงานเพิ่มมากขึ้นเป็นอันมากตามที่กล่าวมาแล้วแต่อย่างไรก็ตามในสภาวะเศรษฐกิจรุ่งเรืองนี้ ถ้าหากระดับราคาสินค้าและบริการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจากการเพิ่มขึ้นของอุปสงค์รวมมากกว่าความสามารถในการผลิตของประเทศแล้วก็อาจนำไปสู่ภาวะเงินเฟ้ออย่างรุนแรงได้

สภาวะถดถอย (Recession) สภาวะเศรษฐกิจถดถอยจะเกิดขึ้นภายหลังระบบเศรษฐกิจมีการขยายตัวจนความเจริญรุ่งเรืองสูงสุดแล้ว กล่าวคือ เมื่อทำการผลิตและมีการลงทุนเพิ่มมากขึ้นอย่างเต็มที่ ต้นทุนการผลิตสูงขึ้นเพราะปัจจัยการผลิตเกิดการขาดแคลน ในขณะเดียวกันผลผลิตออกสู่ตลาดมากขึ้นเรื่อยๆ จนล้นตลาด ผลที่ตามมาคือระดับราคาสินค้าและบริการโดยทั่วไปจะลดลง ทำให้รายได้หรืออัตราผลกำไรของผู้ผลิตลดน้อยลงจนไม่จูงใจให้มีผู้ผลิตหรือผู้ลงทุนรายใหม่เข้ามาแข่งขันอีก ผู้ผลิตรายเก่าที่ยังคงทำการผลิตอยู่ก็จำเป็นต้องลดการผลิตและลดการจ้างงานลงมา เพื่อความอยู่รอดของตัวเอง ดังนั้นระบบเศรษฐกิจจึงเกิดถดถอย

สภาวะตกต่ำ (Depression) ภายหลังจากเกิดสภาวะถดถอยแล้วสภาวะทางเศรษฐกิจก็จะเข้าไปสู่สภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ กล่าวคือ เมื่อผู้ผลิตหรือผู้ลงทุนรายเก่ายังคงทำการผลิตต่อไปท่ามกลางสินค้าล้นตลาดก็จะทำให้มีสินค้าล้นตลาดเพิ่มมากขึ้น ระดับราคาสินค้าและบริการโดยทั่วไปก็ยิ่งลดลง ผู้ผลิตจะประสบการขาดทุนเนื่องจากเงินทุนไปจมอยู่กับสินค้าที่ขายไม่ออกทำให้ขาดแคลนเงินทุนหมุนเวียน ผู้ผลิตหรือผู้ลงทุนรายเก่าบางรายที่มีความสามารถน้อยกว่า ทนสภาพของการขาดทุนไม่ไหวจึงจำเป็นต้องปิดโรงงานหรือล้มละลายขายกิจการออกไป ซึ่งก็หมายความว่า การผลิตและการลงทุนจะลดน้อยลงกว่าเดิมทำให้เกิดการว่างงานเพิ่มมากขึ้นและรายได้ของประชาชนลดลง อำนาจซื้อลดลง สินค้ายังคงล้นตลาดเพิ่มมากขึ้นต่อไปเรื่อยๆ ในที่สุดระบบเศรษฐกิจก็จะเข้าสู่สภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ

สภาวะฟื้นตัวหรือขยายตัว (Recovery) ลักษณะโดยทั่วไปของสภาวะเศรษฐกิจฟื้นตัวจะเห็นได้จากการซื้อขายสินค้าและบริการเริ่มกระเตื้องขึ้นเนื่องจากสินค้าและบริการเก่าคงเหลือในสต็อกค่อย ๆ หมดยอดและเนื่องจากผู้ผลิตหรือผู้ลงทุนคาดคะเนสภาวะเศรษฐกิจในทางที่ดีขึ้น จึงมีการผลิตสินค้าและบริการชนิดแปลกใหม่ออกมาเสนอขาย เมื่อเป็นที่ต้องการของผู้บริโภคทำให้

ระดับราคาสินค้าและบริการใหม่เหล่านั้นปรับตัวสูงขึ้นทำให้ผู้ผลิตได้รับผลกำไรมากขึ้นประกอบกับในช่วงภาวะเศรษฐกิจหดตัวนั้นแรงงานมีการว่างงานเป็นอันมากและเงินสดสำรองส่วนเกินในระบบธนาคารพาณิชย์มีเหลือค้างเป็นจำนวนมากจึงทำให้ระดับค่าจ้างต่ำและอัตราดอกเบี้ยอยู่ในระดับต่ำ มีผลทำให้ต้นทุนการผลิตอยู่ในระดับต่ำ เมื่อมีผู้ผลิตหรือผู้ลงทุนคาดคะเนผลตอบแทนการลงทุนในทางที่ดีขึ้นหรือเห็นช่องทางที่จะได้รับกำไรมากขึ้นจึงลงทุนและขยายผลผลิตมากขึ้น ผู้ผลิตหรือผู้ลงทุนรายใหม่เข้ามาแข่งขันกันมากยิ่งขึ้น ทำให้การจ้างงานเพิ่มมากขึ้นผู้คนมีรายได้มากขึ้นทำให้อำนาจซื้อของประชาชนหรืออุปสงค์รวมเพิ่มมากขึ้น จึงทำให้ระบบเศรษฐกิจมีการขยายตัวมากขึ้นและเป็นไปอย่างรวดเร็วจนในที่สุดภาวะเศรษฐกิจของระบบเศรษฐกิจจะเข้าสู่ภาวะรุ่งเรืองขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นรัชย์ ตริยสรศัย (2540) ศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความสามารถชำระคืนเงินกู้ในด้านปัจจัยต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของผู้กู้เงินจากธนาคารพาณิชย์จากกลุ่มลูกค้าที่กู้ยืมเพื่อซื้ออสังหาริมทรัพย์และกลุ่มลูกค้าที่กู้ยืมเพื่อประกอบธุรกิจ โดยใช้แบบจำลอง 3 แบบ คือ แบบจำลองสำหรับกลุ่มที่มีวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเพื่อธุรกิจ แบบจำลองสำหรับกลุ่มที่มีวัตถุประสงค์เพื่อซื้ออสังหาริมทรัพย์ และแบบจำลองรวม ในการวิเคราะห์แบบจำลองทั้งสามคือการวิเคราะห์แบบโปรบิต ผลการศึกษาพบว่าตัวแปรอธิบายที่นัยสำคัญสำหรับแบบจำลองรวมนั้นมีตัวแปรที่แสดงอาชีพรับราชการ ระดับรายได้ วัตถุประสงค์เพื่อซื้ออสังหาริมทรัพย์ อสังหาริมทรัพย์เดิม สินเชื่อเดิม ระยะเวลาผ่อนชำระคืน และร้อยละของภาระหนี้คงเหลือต่อวงเงินที่ได้รับอนุมัติ ส่วนกลุ่มลูกค้าที่กู้เพื่อประกอบธุรกิจนั้น มีตัวแปรอธิบายที่นัยสำคัญคือ ระดับรายได้ สินเชื่อเดิม ระยะเวลาผ่อนชำระคืน

ผลจากการศึกษาสามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อกำหนดนโยบายในการคัดเลือกผู้กู้ของธนาคารพาณิชย์ได้คือ ผู้กู้ที่มีอาชีพรับราชการ มีระดับรายได้ต่ำ ไม่มีอสังหาริมทรัพย์เดิมอยู่ และเคยเป็นลูกค้าเดิมของธนาคารนั้น จะเป็นลูกค้าที่มีโอกาสที่จะมีความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ได้สูงกว่าลูกค้ากลุ่มอื่น ในขณะที่เดียวกันยิ่งระยะเวลาผ่อนชำระคืนและร้อยละของหนี้สินคงเหลือมีน้อยยิ่งทำให้ลูกค้ามีโอกาสที่จะมีความสามารถในการชำระคืนสูงมากขึ้นเท่านั้น ผลการศึกษายังแสดงให้เห็นอีกว่าลูกค้าที่กู้ยืมเงินไปเพื่อซื้ออสังหาริมทรัพย์นั้นมีโอกาสที่จะมีความสามารถในการชำระคืนเงินกู้คืนได้ต่ำกว่าลูกค้าที่กู้ยืมไปเพื่อประกอบธุรกิจ

นิกร สิมะสถิตย์ชัย (2540) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการให้สินเชื่อเพื่ออุปโภคบริโภคของธนาคารพาณิชย์ในจังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์สำคัญคือต้องการศึกษา ทฤษฎีอุปสงค์ของเครดิตใหม่ประกอบด้วยปัจจัยทางเศรษฐกิจ ได้แก่ ระดับราคาสินค้า รายได้ อัตราดอกเบี้ย ต้นทุนของการออกหุ้น งบประมาณขาดดุลของรัฐบาลตลอดจนภาวะเงินเฟ้อ เป็นปัจจัยสำคัญที่จะเป็นตัวกำหนดความต้องการสินเชื่อ ในการศึกษาได้ใช้ข้อมูลของจังหวัดเชียงใหม่ ประกอบด้วย ปริมาณสินเชื่ออุปโภคบริโภคของธนาคารพาณิชย์เป็นตัววัดความต้องการสินเชื่อ ส่วนปัจจัยทางเศรษฐกิจใช้ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดเชียงใหม่ อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ลูกค้าชั้นดี ดัชนีราคาผู้บริโภคและงบประมาณรายจ่ายจังหวัดเชียงใหม่เป็นตัวแทนปัจจัยตามทฤษฎีดังกล่าวข้างต้น นอกจากนี้ยังได้ใช้ข้อมูลจากการสอบถามผู้บริหารธนาคารพาณิชย์และจากลูกค้าที่ใช้บริการ มาเป็นส่วนประกอบผลการศึกษาจากแบบสอบถามลูกค้าที่ขอสินเชื่ออุปโภคบริโภคจากธนาคารพาณิชย์ ผลการศึกษาพบว่าส่วนใหญ่ลูกค้ามีวัตถุประสงค์ขอสินเชื่อเพื่อซื้อที่อยู่อาศัย ทำให้เกิดปัญหานี้ค้าง เนื่องจากลูกค้าซื้อที่อยู่อาศัยเพื่อการเก็งกำไรและนำเงินไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ รองลงมาเพื่อเดินทางไปทำงานต่างประเทศและสินเชื่อเพื่ออุปโภคบริโภคทำให้ธนาคารพาณิชย์ ต้องเข้มงวดในหลักเกณฑ์ อีกประการหนึ่งเจ้าหน้าที่ธนาคารขาดความสนใจสถานะของลูกค้าเงินกู้ รายย่อยทำให้ธนาคารต้องมีการฝึกอบรมพัฒนาเจ้าหน้าที่สินเชื่อ เพื่อให้ความรู้ในเรื่องภาวะ เศรษฐกิจ การตลาด การแข่งขัน รวมทั้งด้านจรรยาบรรณเพื่อให้บริการที่ดีต่อลูกค้า

วภูพัฒน์ บุญธิมา (2540) ศึกษาความต้องการสินเชื่อของลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) เพื่อการประกอบอาชีพอย่างอื่นที่เกี่ยวข้องในการเกษตรเพื่อศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ กับความต้องการสินเชื่อของลูกค้า ธ.ก.ส. เพื่อการประกอบอาชีพ อย่างอื่นที่เกี่ยวข้องในการเกษตร ศึกษาประชากรลูกค้า ธ.ก.ส. ในเขตอำเภอสันกำแพง จังหวัด เชียงใหม่ จำนวน 4,577 คน ตัวอย่างประชากรที่ใช้ทำการศึกษา 229 คน โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่าง แบบง่าย รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าโคสแควร์ ผลจากการสำรวจส่วนใหญ่มีที่ดินเป็นของตนเองและไม่มีการกู้เงินแหล่งใดเลยนอกจากธนาคาร เพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จึงสามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนดเงินที่นำมาชำระหนี้เงิน มาจากรายได้ทั้งการเกษตรและนอกการเกษตร พบว่าผู้กู้เงินติดต่อกับพนักงานสินเชื่อเฉลี่ย 10.83 ครั้งต่อปี มีความรู้เกี่ยวกับสินเชื่อเฉลี่ย 8.4 ประเภทของอาชีพอื่นที่เกี่ยวข้องในการเกษตร คือ การนำวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ มาผลิตหรือเป็นส่วนประกอบสินค้า ประสบการณ์ในการประกอบ อาชีพอย่างอื่นที่เกี่ยวข้องในการเกษตรมากกว่า 5 ปี มีความต้องการสินเชื่อเพื่อการประกอบอาชีพ อย่างอื่นที่เกี่ยวข้องในการเกษตรในระดับปานกลาง ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาคือ ลูกค้าควร

รวมตัวกันเป็นกลุ่มในรูปแบบสหกรณ์เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การรวมกลุ่มย่อยทำให้มีอำนาจต่อรองในทางตลาด ลูกค้าควรมีการทำบัญชีอย่างง่าย ๆ เพื่อทราบฐานะการเงินที่แท้จริง การกู้เงินไม่ควรขยายกิจการในรูปแบบทรัพย์สินถาวรจำนวนมาก เพราะจะทำให้ขาดแคลนเงินทุนหมุนเวียนไม่เพียงพอ ควรจะประกอบกิจการหลายประเภทรวมกันเพื่อลดความเสี่ยงจากการขาดทุน เมื่อมีรายได้ควรริบนำเงินมาชำระหนี้เพื่อสร้างความเชื่อถือจากธนาคาร

ทวีติยา บุศยรัตน์ (2541) ศึกษาเรื่องการบริหารสินเชื่อเพื่อลดความเสี่ยงของธนาคารพาณิชย์ จากข้อมูลด้านลูกหนี้และความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานด้านสินเชื่อคือเจ้าหน้าที่ของธนาคารพาณิชย์ พบว่าสาเหตุมาจากปัญหาด้านภาวะเศรษฐกิจที่ซบเซาทั้งภายในและภายนอกประเทศ ทำให้กิจการของลูกหนี้ขาดเงินทุนหมุนเวียน เนื่องจากนำเงินไปใช้ในอสังหาริมทรัพย์ กู้เงินแต่ไม่ได้ใช้เงินเพื่อการลงทุน แต่นำเงินไปเพื่อแก้ไขหนี้ที่มีอยู่เดิมทำให้ไม่สามารถชำระหนี้ได้ ดังนั้นจึงต้องมีการพิจารณาสินเชื่อโดยบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ควรมีความระมัดระวังในการพิจารณาสินเชื่อให้มากขึ้น โดยให้ความสำคัญด้านคุณสมบัติของลูกหนี้ความสามารถในการชำระหนี้ ด้านเงินทุนผู้กู้ไม่ควรนำเงินไปใช้ในอสังหาริมทรัพย์ หากพบว่าหลักประกันขาดสภาพคล่องควรปฏิเสธการขอกู้หรือลดวงเงินกู้ลง ด้านภาวะเศรษฐกิจภายในและภายนอกประเทศปัจจัยเหล่านี้จะต้องนำมาประกอบในการพิจารณาสินเชื่อ เพื่อให้เกิดความเสี่ยงน้อยที่สุด สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่จะมีผลต่อความเสี่ยงในการดำเนินงานด้านสินเชื่อก็คือการติดตามหนี้ของธนาคาร เพราะเป็นการส่งสัญญาณเตือนให้ธนาคารได้ทราบถึงความผิดปกติของลูกหนี้ได้ ทำให้ธนาคารสามารถหาแนวทางในการป้องกันและแก้ไขความเสี่ยงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ทันทั่วทั้งที่

ต่อศักดิ์ คำแสน (2543) ศึกษานโยบายการปรับโครงสร้างหนี้ของธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ นโยบาย วิธีการ ปัจจัยตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการปรับโครงสร้างหนี้ของธนาคารพาณิชย์ ตามแบบสอบถามกับพนักงานของสาขานาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ 5 ธนาคารในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ การศึกษาใช้วิธีสอบถามเจ้าหน้าที่สินเชื่อ สัมภาษณ์ผู้บริหารของธนาคารพาณิชย์โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง 21 สาขา ผลการศึกษาพบว่าความสามารถในการชำระหนี้ของลูกหนี้เป็นปัจจัยหลักในการคัดเลือกลูกหนี้เข้าสู่กระบวนการปรับโครงสร้างหนี้ ในการประเมินความเป็นไปได้ในการปรับโครงสร้างหนี้พิจารณาจากฐานะทางการเงินของลูกหนี้และสถานะเศรษฐกิจของประเทศเป็นปัจจัยหลัก ส่วนปัญหาและอุปสรรคในการปรับโครงสร้างหนี้ที่สำคัญที่สุดคือการที่ลูกหนี้ไม่ให้ความร่วมมือ และไม่เข้าใจปัญหาของตัว

ลูกหนี้เอง โดยเฉพาะปัญหาของลูกหนี้แต่ละรายไม่เหมือนกัน ทำให้ยากต่อการใช้มาตรการในการแก้ไข ธนาคารพาณิชย์ส่วนใหญ่จึงทำการปรับโครงสร้างหนี้ด้วยความสมัครใจและการปรับโครงสร้างหนี้ส่วนใหญ่ไม่ได้ใช้ที่ปรึกษาทางการเงิน สิทธิประโยชน์ทางด้านภาษีเป็นปัจจัยที่มีผลมากที่สุดต่อธนาคารพาณิชย์ ในการส่งเสริมการปรับโครงสร้างหนี้แต่การทำงานยังไม่สอดคล้องกับระเบียบของธนาคารแห่งประเทศไทยตลอดจนการจัดทำเอกสารและรายงานยังไม่เหมาะสมมีความยุ่งยากซับซ้อนเกินไป การแสดงปริมาณหนี้ไม่ก่อให้เกิดรายได้ไม่ตรงกับความเป็นจริงเพราะเป็นความลับของทางธนาคาร

กนิษฐา จอมวิญญาณ์ (2546) ศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการใช้หนี้สินเงินกู้โครงการธนาคารประชาชนของธนาคารออมสิน สาขาลำปาง ใช้ข้อมูลจากผู้กู้เงินโครงการธนาคารประชาชน และเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานด้านธนาคารประชาชน พบว่า ผู้กู้เห็นว่าปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการใช้หนี้ที่สำคัญอันดับแรก คือ ปัจจัยด้านรายได้ของครอบครัวต่อเดือน ปัจจัยอื่นที่รองลงมาได้แก่ ปัจจัยด้านภาวะเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านจำนวนบุคคลที่อยู่อาศัยในครอบครัว ปัจจัยด้านการให้บริการของธนาคาร และปัจจัยด้านค่านิยมของผู้บริโภคเป็นอันดับสุดท้าย ส่วนเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานนั้น ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการใช้หนี้ที่มีความสำคัญเป็นอันดับแรก คือ ปัจจัยด้านความสม่ำเสมอในการเดินบัญชีเงินฝาก ปัจจัยที่รองลงมา ได้แก่ ปัจจัยด้านรายได้ของครอบครัวต่อเดือน ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านประสบการณ์การประกอบอาชีพในปัจจุบัน และปัจจัยด้านระยะห่างระหว่างสถานประกอบการกับธนาคารออมสิน เป็นอันดับสุดท้าย ขณะที่ปัญหาและอุปสรรคในการชำระหนี้สินเงินกู้ได้แบ่งเป็น 3 สาเหตุ คือ สาเหตุจากผู้กู้ สาเหตุจากธนาคาร และสาเหตุจากภายนอก จากความเห็นของผู้กู้เงิน พบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่มีความสำคัญเป็นอันดับแรกของแต่ละสาเหตุ คือ ปัญหาภาระครอบครัวที่เพิ่มขึ้น ปัญหาการเงินที่อนุมัติไม่มีความเหมาะสมต่อความต้องการ และปัญหามีผู้เข้ามาทำธุรกิจแข่งขัน ตามลำดับ และจากความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงาน พบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่มีความสำคัญเป็นอันดับแรกของแต่ละสาเหตุ คือ ปัญหาความซื่อสัตย์ของผู้กู้ ปัญหาการอนุมัติสินเชื่อของธนาคารที่ไม่มีการถ่วงรอนที่ดี ปัญหาภาวะเศรษฐกิจที่ตกต่ำ ตามลำดับ

ขจี แก้ววารี (2546) ศึกษาการประเมินผลโครงการธนาคารประชาชนของธนาคารออมสินสาขาวังเหนือ จังหวัดลำปาง รวบรวมข้อมูลจากสมาชิกโครงการที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ และคณะกรรมการสินเชื่อโครงการธนาคารประชาชนและลูกจ้างธนาคารประชาชน พบว่า สมาชิกส่วนใหญ่กู้เงินเพื่อนำไปใช้สำหรับการลงทุนค้าขาย โดยใช้สมาชิกค้ำประกันระหว่างกันเงินที่ได้

รับจากการสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ในระดับปานกลาง และเห็นว่าอัตราดอกเบี้ยของธนาคารประชาชนเหมาะสมดี ข้อดีของโครงการคือทำให้โอกาสบุคคลที่มีรายได้น้อยสามารถกู้ยืมได้ และเห็นว่าโครงการธนาคารประชาชนมีประโยชน์ต่อประชาชนอย่างแท้จริง แต่ไม่แน่ใจว่าสามารถแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจชุมชนหรือทำให้เกิดการหมุนเวียนของเงินทุนในระบบเศรษฐกิจชุมชนได้ สมาชิกต้องการให้ธนาคารให้สินเชื่อให้เพียงพอกับความต้องการ สมาชิกคิดว่าการดำเนินโครงการประสบความสำเร็จและควรดำเนินโครงการต่อไป สำหรับปัญหาที่พบคือการใช้บุคคลค้าประกันยุ่งยาก ค่าเช่า ขาดการฝึกอบรมอาชีพและการให้คำปรึกษาหรือแนะนำอาชีพแก่สมาชิกตามหลักการของโครงการธนาคารประชาชน

ในส่วนของคณะกรรมการและลูกจ้างธนาคารประชาชน เห็นว่าการพิจารณาให้สินเชื่อแก่สมาชิกโครงการจะมีความยืดหยุ่นในบางหลักเกณฑ์ของการพิจารณาสินเชื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของโครงการที่มุ่งเน้นให้สินเชื่อแก่ผู้รายได้น้อย โดยคิดอัตราดอกเบี้ยต่ำกว่าการกู้เงินนอกระบบ โดยพิจารณาจากความซื่อสัตย์ ความตั้งใจในการประกอบอาชีพ และความสม่ำเสมอในการออมเงินกับธนาคารเป็นสำคัญ สำหรับวงเงินกู้จะพิจารณาจากวัตถุประสงค์ในการลงทุนและความสามารถในการชำระหนี้ของสมาชิก